

Помисліть-но, яка наука вам
під цими дивовижними
рядками.¹
Данте, Пекло, IX

¹ Переклад з італ. Євгена Дроб'язка.

I. СОН

Тінь прослизала між деревами.

Чагарники й ніч надавали йому вигляду безтілесної постаті, та це був молодик з довгим волоссям, зодягнений абияк. Він спинився посеред гущавини. Зачаївшись на мить, наче для того щоб пересвідчитися, що шлях вільний, він перейшов садом до будинку. Дім був великий і мав галерею з білих колон на фасаді, наче перистиль. Чоловік піднявся широкими сходами галереї, невимушено зайшов у будинок, пройшов першим поверхом, не запаливши ніде світла, і зупинився перед зачиненими дверима першої спальні. Тоді він видобув з кишені один із тих предметів, що мав при собі. Двері безшумно відчинилися. Ліжко, під простирадлом людська фігура; чутно дихання. Чоловік зайшов тихо, наче туман, як страшний сон, наблизився до ліжка й побачив руку, щоку, заплющені очі сплячої дівчини. Він обережно відвів її руку й за мить до пробудження дівчини підняв її маленьке підборіддя; тепер видно її оголену шию, на ній розсипи родимок, під шкірою пульсувало життя; він притулив кінчика знаряддя десь біля адамового яблука й тоді натиснув легко і точно. Слід, схожий на доріжку з червоних пелюсток, тягнувся за ним до іншої спальні, де була інша жінка. Коли він вийшов з останньої кімнати, руки його були вологіші, але він їх не витер. Повернувся тим самим шляхом, щоб знайти сходи на горішній поверх.

Знав, що нагорі перебувала його справжня жертва.

Сходи вели в коридор. Коридор був довгий, устелений килимом і прикрашений класичними бюстами на п'єдесталах. У міру того, як чоловік просувався повз них, його тінь падала на Гомера, Вергілія, Данте, Петрарку, Шекспіра... – мертві та закам'янілі, вони мовчали, безвиразні, наче відрубані голови. Він пройшов до кінця коридору та перетнув передпокій, освітлений фантастичним зеленим сяйвом, що линуло від акваріума на дерев'яному п'єдесталі. Акваріум вабив око, але чоловік оминув його, не оглядаючи. Він відчинив подвійні двері біля акваріума й світлом свого ліхтарика вирізнув обриси плафонної люстри, декілька крісел і ліжко з балдахіном. На ліжку – чиєсь тіло. Він шарпнув простирадло – вона прокинулася.

Це була молода жінка з коротеньким волоссям, худорлява, навіть тендітна. Коли вона, оголена, підвелася, пипки на її маленьких грудях визирнули на світло ліхтаря. Світло засліплювало її сині очі.

Це був діалог без жодного слова, хіба ледь чутні звуки.

Чоловік просто

ні

накинувся на неї.

не хочу

Надворі й далі була ніч: у гіллі, мов коти, чатували тіні; то сови зорили своїми, як золоті кружала, очима. Зорі виплітали чудернацький малюнок. Тиша була як моторошний знак того, що десь поряд перебуває мстиве божество.

У спальні все затихло. Стіни й ліжко забарвилися в червоне, а розпластане тіло жінки спочивало на простирадлах. Її голова, відділена від тулуба, лежала на щоці. З шиї витикалися цурпалки, подібні до зів'ялих рослин у теракотовому глечичку.

Тиша. Час минає.

І раптом щось відбувається.

Повільно, але відчутно, голова жінки починає рухатися,

я не хочу бачити цей сон

вона повертається горілиць, незграбно смикаючись, підводиться і стає на втяту шию. Очі її широко розплющуються

я не хочу більше бачити цей сон

і говорить.

– Я більше не хочу бачити снів.

Лікар, кремезний чоловік з навдивовижу білим волоссям і такою самою бородою, насупився.

– Снодійне не допоможе вам збутися снів, – зауважив лікар. Запала тиша. Кулькова ручка ширяла над медичним рецептом, але ніяк не опускалася. Лікареві очі стежили за Рутьфо.

– То ви кажете, що це завжди той самий страшний сон..? Може, розкажете його мені?

– Розказавши словами, я того не передам.

– А ви все одно спробуйте.

Рутьфо відвів погляд і заворушився в кріслі.

– Це дуже складний сон. Я не думаю, що зможу його переказати.

В кабінеті не було чути ані звуку. Медсестра закліпала чорними очима та звернула їх на лікаря, але той і далі спостерігав за Рутьфо.

– Відколи вам сниться один і той самий сон?

– Уже два тижні, не щоночі, але майже завжди.

– Це стосується до чогось, що ви знаєте?

– Ні.

– А раніше вам ніколи такого не снилося?

– Ніколи.

Тихе шарудіння паперу.

– «Саломон Рутьфо», яке цікаве ім'я...

– Це з ласки моїх батьків, – відповів Рутьфо, не усміхаючись.

– Розумію, – усміхнувся натомість лікар. Усмішку він мав широкую і приязну, і таке саме мав лице. – «Тридцять п'ять років». Ви ще дуже молодий... «Неодружений...» Чим ви живете, пане Рутьфо? Я маю на увазі, де ви працюєте?

– Я безробітний з кінця літа. За фахом я викладач літератури.

– Як ви думаєте, це вас дуже пригнічує?

– Ні.

– Маєте друзів?

– Трохи маю.

– А подруг? Дівчину маєте?

– Ні.

– Ви щасливі?

– Так.

Запала тиша. Лікар поклав ручку й заходився розтирати руками лице. Руки він мав великі та пухкі. Відтак він знову взявся

до паперів і замислився. Той персонаж відповідав як автомат, ніби все йому було байдуже. Може, він щось приховував, може, ті сни стосувалися до подій, про які він не хотів згадувати, але вже запевне він не мав нічого, крім страшних снів. Щодня лікар мав пацієнтів з куди поважнішими проблемами, ніж кількаразові погані снища. Тож тут він вирішив дати кілька порад і якнайшвидше закінчити.

– Слухайте, страшні снища не мають вагомого клінічного значення, але вони підказують, що щось не так в нашому організмі... або в нашому житті. Снодійне – це засіб непомічний, запевняю, воно не позбавить вас від тих снів. Намагайся менше пити, не лягайте спати наїджений і...

– Ви дасте мені снодійного? – делікатно перебив Рульфо, проте голос видавав його нетерпіння.

– Ви не дуже балакучий чоловік. – сказав лікар після невеликої паузи.

Рульфо витримав його погляд. На хвилю здалося, що хтось із них хотів щось додати, чимось поділитися. А проте наступної миті очі знову подивилися долі чи на папери на столі. Ручка опустилася на рецепт і стала писати.

В інструкції рекомендували заживати однісінької таблетки перед сном. Рульфо проковтнув дві, запивши їх склянкою води, яку набрав з крана у ванній кімнаті. Із дзеркала на нього дивився невисокий, а проте кремезний чоловік з кучерявими волоссям і бородою та лагідними карими очима. Саломон Рульфо подобався жінкам. Його занедбаність не шкодила його привабливості. А тому уява двох чи трьох самотніх стареньких жіночок, які жили в тому ветхому будинку, розпалювалася й вимальовувала їм буремне минуле сусіда. Звідки взявся той молодик, який ні з ким не говорив і від якого майже завжди відгонить алкоголем? Вони знали його ім'я (*Саломон, мати рідна! бідолашний!*), знали про його тривожні пиятики, що часом він ходив із шльондрами, що він купив був собі за готівку невеличку квартиру на четвертому поверсі ліворуч майже два роки тому і що він жив сам. Попри все це, він їм подобався більше, ніж іммігранти, які займали всі інші квартири тієї багатоповерхівки в блоці Ломонта-

но, вузькій і безладній вуличці біля площі Санта Марія Соледад у центрі Мадриду. Найбільші песимістки, однак, гадали, що «бородань» рано чи пізно вчинить їм переполох. І тоді вони додавали, схилившись одна одній до вуха: «Він схожий на злочинця». «Я впевнена, що він хороша людина», – захищала його консьержка, не заперечуючи їх думок щодо його зовнішності.

Рульфо вийшов з ванної кімнати та зробив зупинку в їдальні, щоб покінчити із залишками орухо: ця доісторична пляшка – то був подарунок на уродини від його сестри Луїси. Він сказав собі, що треба не забути завтра купити віскі. Він не міг собі дозволити таких витрат, але віскі – то була третя за потрібністю річ у його житті, після поезії та цигарок. Згодом він попростував до спальні, роздягнувся і влігся на ліжко.

Він, як завжди, був сам уночі. Його самотність завжди була важка, але тепер його ще й лякав той страшний сон. Він не знав, що той сон міг означати, але його спонтанне повторення почало гнітити. Він був певен, що то було марево, витівка уяви, яка постала з твані підсвідомости, але вона майже неминуче поверталася ледве не щоночі впродовж двох останніх тижнів. Воно з чимось пов'язане? Воно ні з чим не пов'язане, лікарю. Або з усім. Це як подивитися.

Його життя сприяло страшним снищам, але найвагоміша, себто визначальна подія, сталася два роки тому. Безглуздо було вважати, що тепер він починав розплачуватися за ту давно пережиту трагедію. Того дня в поліклініці Чамбері він почув спокусу (і не знав чому) вперше комусь довіритись і зізнатися в усьому тому лікареві. Звісно, він цього не зробив. Він навіть не хотів розповідати свій страшний сон. Подумав, що так уникне незручних питань і ще, можливо, (хто знає?) безплатного папірчика в психлікарню. Він знав, що не божевільний. Йому лише треба було перестати бачити той сон. Він волів довіритися таблеткам.

Він увімкнув світло на нічному столику, підвівся й вирішив почитати щось величне, чекаючи, що його накриє гіпнотична хвиля, наче теплий і ніжний приплив. Поглянув на стелаж у спальні. Стелажі в його їдальні та в спальні були повні книг. Стоси книг стояли поряд з ноутбуком і навіть на кухні. Він читав скрізь і завжди, але читав лише поезію. Старенькі з Ломонтано

ніколи б не запідозрили такого захоплення в того чоловіка, але насправді воно було родом з найдавнішої юности Рупольфа й зросло з роками. Він вивчав філологію і в ліпші часи (коли це було?) викладав історію поезії в університеті. Тепер, коли його батько помер, коли мати була приречена на довгу старість у старечому домі, а сестри роз'їхалися по світу, він став самотнім плавцем, а поезія – його єдиним рятівним кругом. Він наосліп хапався за неї, і для нього не важили ані автор, ані мова. Йому не конче було розуміти її: він насолоджувався простим ритмом віршів і звуком слів, хоч вони й були дивні.

«Георгіки». Вергілій. Двомовне видання. Так, ось воно. Він витягнув книгу з купи, яка стояла біля портативного комп'ютера, повернувся до ліжка, розгорнув том навмання, і спрямував погляд на бурхливий струмінь латинських слів. Та він досі чувся дуже бадьорим і підозрював, що цей неспокій не дасть йому легко заснути, а фармацевтичний препарат не допоможе. Та йому хотілося, щоб лікар помилявся і щоб таблетки допомогли, щоб те безглузде жахіття не повторилося.

Він читав далі. Рух транспорту надворі затих.

Очі йому заплющувалися, коли він почув шум.

Це був короткочасний шум. Він долинав з ванної кімнати. Рідко бувало, щоб щось нове – чи то поличка, чи то карниз – десь не відпадало в тій жалюгідній квартирі.

Він видихнув, полишив книгу на ліжку, піднявся й повільно попрямував до ванної кімнати. Двері були відчинені, а всередині було темно. Він зайшов і запалив світло. Все було на своєму місці. Умивальник, дзеркало, мильниця з милом, унітаз, малесенька картина з арлекінами, що виконують кампанелу, металева поличка. Все було, як і завжди.

Все, крім штор.

Вони були тьмяні, дуже поганої якості, оздоблені барвистими й вигадливими червоними квітами. Це були ті самі шторы, що й завжди. Однак, йому думалося, він пригадував, що вони були відтягнуті, коли він востаннє виходив з ванної кімнати. Але тепер вони були затягнуті.

Це викликало в нього цікавість. Він подумав, що пам'ять могла його зраджувати. Могло бути, що він перед виходом з ванної затягнув їх, та він не міг добрати, навіщо йому було так робити.

У всякому разі він підозрював, що той шум учинило щось, що впало у ванну, відскочивши перед тим від штор. Припустив, що то міг бути флакон з гелем, і простягнув руку, щоб відтягнути їх і подивитися. Але тут же зупинився.

Якийсь нез'ясовний страх, практично нереальний, практично віртуальний, скував йому шлунка, й ворсинки на шкірі йому здійнялися, мов частокіл. Він зрозумів, що знервувався без жодної суттєвої причини.

Це дурня, я ж не сню. Я не сплю, це мій дім, а за цими шторами немає нічого, лише сама ванна.

Він знову простягнув руку, знаючи, що все буде на своїх місцях, або, можливо, він виявить, що якийсь предмет упав: мабуть, флакон з гелем, а тоді, з'ясувавши це, повернеться до спальні, і сподійне на нього подіє, і він зможе відпочивати всю ніч до світанку. Абсолютно спокійно він відкрив шторы.

Не було нічого.

Флакон гелю стояв на своєму місці на металевій поличці поряд з шампунем. Обидві пляшечки стояли там місяцями: Рупольфо, властиво, не надто побивався проблемою особистої гігієни. Але насправді там нічого не падало. Тоді він подумав, що той шум виник в іншій квартирі.

Він знизав плечима, вимкнув світло у ванній кімнаті та повернувся до спальні. На його ліжку лежало мертве розчленоване тіло жінки; відтята голова спиралася на груди й дивилася на нього молочно-білими очима, волосся кольору терну було вологе, як пір'я в поморника, а з кутика застиглих уст виступала цівка крові, подібна до хробака.

– Допоможи мені. Акваріум... Акваріум...

Рупольфо відстрибнув назад, скам'янілий з жаху, і ліктем вдарився об стіну.

крик

Це був не сон: він зовсім не спав, то була його спальня, забитий лікоть йому болів. Він спробував заплющити очі

крик. темрява